

วารสาร^๒ก้าวแรก

วารสารเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ขอเขียนทางปรัชญา

ของนิสิตสาขาปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ศาสตราจารย์ ดร. สมภาร พรหมทา

บรรณาธิการ

ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

ประสบการณ์กับจินตนาการทางภาษา ในวรรณกรรมจวงจื่อ

แม่ชีธรรมอริษฐาน พรบันกาลชัย

(กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

ใจความสำคัญของบทความ

เพลโตเสนอว่าประสบการณ์การเล่าเรื่องแบบตรงไปตรงมานั้นทำให้
ความรู้ที่ได้มามีความน่าเชื่อถือมากกว่าการเล่าเรื่องด้วยการใช้จินตนาการ
เพราะการที่นักกวีเล่าเรื่องของนักรบเขาได้ใช้จินตนาการมิใช่ที่จริง ๆ เรา
จึงไม่อาจถือได้ว่าเรื่องนั้นน่าเชื่อถือได้เท่ากับนักรบเล่าเรื่องของตนเอง แต่
จวงจื่อกลับมองว่าคนฉลาดคือผู้ที่สามารถใช้จินตนาการผ่านการเล่าเรื่อง
และไม่จำเป็นว่าจะต้องเล่าผ่านจากประสบการณ์ของผู้เล่าเท่านั้นจึงจะ

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

น่าเชื่อถือ เขาสนใจเพียงว่าเรื่องเล่าผ่านจินตนาการเป็นเพียงช่องทางหนึ่งใน
เชิงภาษาเพื่อนำไปสู่ความจริงภายในของมนุษย์ที่สามารถรับรู้ร่วมกันได้
เพราะเรามองว่าผู้ที่ฟังจากประสบการณ์ของผู้เล่าก็ไม่จำเป็นจะต้องมีความรู้สึก
หรือมีความเข้าใจที่ตรงกัน เขาจึงเสนอว่าในระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังนั้นควรมี
บางสิ่งบางอย่างที่จะต้องมีการรับรู้ผ่านประสบการณ์ร่วมกันหรืออาจมีความ
คล้ายคลึงกันมากที่สุดเพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงในการนำไปสู่ความรู้แท้จริงด้วย
การใช้ภาษาผ่านจินตนาการ

บทนำ

การเล่าเรื่องนั้นได้เริ่มขึ้นเมื่อมนุษย์มีการใช้ภาษา โดยอาศัยเรื่องเล่า
จากตะวันตกที่มีกษัตริย์มาร์คัส ออเรลิอุสซึ่งเป็นจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่เล่าไว้ผ่าน
ประสบการณ์ของตนว่า "เมื่อเราจะต้องเกี่ยวข้องกับใครแล้วก็ควรเตือนตนเอง
ได้ว่า นี่คือนมนุษย์ เขามีทัศนะเรื่องคือช่วยอย่างไร มองเรื่องความสุขและสาเหตุ
ของทุกข์ จนถึงชีวิตและความตายอย่างไรแล้ว ก็มักจะเห็นการกระทำของเขาที่
เหมือนกับสิ่งที่เขาคิดเสมอ" เป็นการเล่าเรื่องแบบประสบการณ์อย่าง
ตรงไปตรงมาและไม่จำเป็นจะต้องสร้างตัวละครอื่นขึ้นมาเพื่อแสดงแทนตนเอง
จึงเป็นการเล่าที่ไม่ซับซ้อนจบอยู่ที่การนำเสนอข้อเท็จจริงผ่านประสบการณ์
ของบุคคลซึ่งน่าเชื่อถือได้ อีกทั้งยังมีเรื่องเล่าจากจินตนาการทางภาษาที่สื่อ

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

ผ่านอารมณ์ คังมหากาพย์อีเสียดได้นำเสนอการทำสงครามของเหล่าวีรชนในยุคโบราณเป็นเรื่องราวของคนที่ไม่แม้จะรู้ว่าปลายทางคืออนรกอันโหดร้ายไร้ทางแก้ไข พวกเขาทั้งคู่แสวงหาความหมายในโลกอันถูกกำหนดไว้แล้วด้วยความต้องการแห่งทวยเทพ ไร้ทางหนีมีแต่สงครามเท่านั้นที่เป็นเค็มพั้นของชีวิต การเล่าเรื่องคังกล่าวเป็นรูปแบบที่สะท้อนให้เห็นการพรรณนาทางภาษาซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกทั้งเสียใจ สะเทือนใจและสนุกสนาน ผ่านภาพตัวแทนในการเล่า

เรื่องเล่าทั้ง ๒ แบบนี้แตกต่างกัน บางครั้งก็แยกกันและอาจจะเข้ากันไม่ได้เลย และบางครั้งก็แย้งกันเองจึงทำให้มองได้ว่าหากเราต้องการนำเสนอเรื่องนั้นให้นักอ่านจริงจัง จำเป็นต้องอาศัยการเล่าแบบประสบการณ์อย่างตรงไปตรงมามากกว่าจะเล่าแบบจินตนาการที่ใช้ภาษาในการสร้างคำให้สวยงามมาเร่งเร้าเพื่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก แต่ในขณะเดียวกันการเล่าเรื่องผ่านภาพตัวแทนด้วยการเร่งเร้าอารมณ์ความรู้สึกนั้นก็อาจจะเหมาะสำหรับการเข้าใจความจริงทางค่านิยมมากกว่าและดูเหมือนว่าจะไปกันได้ดีกับการพัฒนาจิตใจของมนุษย์

ข้อถกเถียงนี้ปรากฏผ่านวรรณกรรมจีน โดยเฉพาะงานของจวงจื่อที่นำเสนอผ่านการใช้จินตนาการทางภาษา คังเรื่องเล่าของจกจันกับนกเขาที่พากันหัวเราะเยาะความสามารถของนกยักษ์ว่า "เมื่อเราพยายามบินก็บินไปได้แค่

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

คันจำปีหรือคันมะม่วงเท่านั้น แถมยังบินไปไม่ถึงยอด มีแต่จะคองร่วงลงสู่พื้นดิน แล้วนกอะไรจะสามารถบินไปทางใต้ใต้ถึงเก้าหมื่นลิ เป็นไปไม่ได้เลย" แต่ในขณะที่เดียวกันจวงจื่อเองก็มีได้ทั้งประสบการณ์แบบตรงไปตรงมาเช่นกัน ดังตัวอย่างที่เขาได้แสดงถึงความรู้สึกต่อการจากไปของภรรยาว่า "เมื่อเธอเพิ่งสิ้นใจ เราเองก็เสียใจมิใช่น้อย แต่เมื่อพิจารณาถึงการเกิดและเมื่อคำนึงถึงกาลก่อนที่เธอจะมา มีรูปร่างมีจิตวิญญาณ ในช่วงเวลาแห่งความลึกลับน่าอัศจรรย์นั้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลง แม้แต่ในขณะนี้ก็มีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งแล้วเธอก็สิ้นใจ แล้วเราจะตามไปซัดจิ้งหระด้วยเสียงร่ำไห้สะอึกสะอื้น คุณจะเป็นการไม่เคารพต่อชะตากรรมเอาเสียเลย ดังนั้นเราจึงหยุด โศกเศร้าเสีย"

บทความนี้จะศึกษาประสบการณ์เรื่องเล่าแบบสมจริงและจินตนาการทางภาษาที่ปรากฏในงานของจวงจื่อ ซึ่งจะได้นำเสนอแนวทางการเล่าเรื่องของจวงจื่อผ่านข้อพิจารณาเรื่องเล่าทั้ง ๒ แบบ และหากวิเคราะห์บนฐานของการเล่าเรื่องทั้งทางประสบการณ์และจินตนาการนั้นสำหรับจวงจื่อแล้วมีรูปแบบที่เป็นลักษณะเฉพาะที่มากกว่าเรื่องเล่าทั้ง ๒ แบบอย่างไรบ้าง

ประสบการณ์การเล่าเรื่องในวรรณกรรมจวงจื่อ

การเล่าเรื่องเป็นการรายงานเหตุการณ์อย่างตรงไปตรงมา เช่น งานเขียนทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น เป็นวิธีการที่ตัวผู้เล่าจะไม่เอาตัวเองเข้าไปอยู่

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

ในเรื่องราวที่คนเล่า แต่มุ่งหวังในการนำเสนอความจริงแบบเที่ยงตรง เพลโต (Plato) จึงอธิบายวิธีการดังกล่าวว่าเป็นการเล่าอย่างเรียบง่ายและเป็นการเล่าเรื่องแบบสมจริง (pure narrative) คือการเล่าแบบตรงไปตรงมา เขาได้เสนอรูปแบบไว้ 2 ลักษณะ คือ

ก. การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของผู้เล่า เป็นการเล่าผ่านประสบการณ์หรือการทำงานของคน **การที่คนแต่ละคนจะเล่าอะไรได้ก็ ย่อมมาจากการทำงานของตนได้อย่างดีเยี่ยม แล้วคนคนนั้นย่อมเลือกทำเพียงสิ่งเดียว มิใช่หลายสิ่ง** และหากเขายังค้นหุ้รงจะทำงานจำนวนมากในเวลาเดียวกันให้ได้ เขาก็ไม่อาจจะได้รับความเป็นเลิศในด้านใดด้านหนึ่ง ถ้าหากเขาจะเป็นนักถอดแบบ แต่กลับทำการถอดแบบหลายๆ สิ่งในเวลาเดียวกัน เขาก็ไม่อาจจะบรรลุเป้าหมายและควรรค่าแก่การจดจำ กระทั่งในการถอดแบบสองชนิดซึ่งดูเหมือนใกล้เคียงกันมากอย่างบทละครซ้ำชั้นกับบทละคร โศกนาฏกรรม คนคนเดียวกันก็ยังไม่อาจจะเอาดีทั้งสองด้านพร้อมๆ กันได้ เพราะบทละครทั้งสองชนิดนี้ต่างก็เป็นการถอดแบบที่แตกต่างกัน (เพลโต, 2559)

ข. การเล่าที่นั้นไม่อาจใช้จินตนาการได้ การใช้จินตนาการเป็นการถอดแบบมิใช่วิธีการเล่าเรื่องที่ดี เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์เป็นสิ่งถอดแบบได้ยากและแบ่งย่อยเป็นส่วนเล็กๆ ได้มากมาย การจะถอดแบบออกมาทั้งหมดได้อย่างสมบูรณ์แบบนั้นแทบเป็นไปได้เลย เช่นหากว่าเราจะถอด

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

แบบทหารที่รักษาบ้านเมือง เราต้องถอดแบบความกล้าหาญ การสงบใจ
ธรรมะ อิศรภาพและการกระทำอื่นๆ ในขณะที่การถอดแบบจากผู้เป็นทาส
ย่อมต้องอาศัยวิธีการที่ต่างกันออกไป ต้องลองลิ้มรสของความเป็นทาส
เสียก่อนด้วยการฝึกฝนอย่างค่อเนื่องตั้งแต่เด็ก เมื่อโตขึ้นก็จะกลายเป็นนิสัย
ไม่ว่าค่านการเคลื่อนไหวร่างกาย การออกเสียง ยิงจะให้ถอดแบบเป็นผู้หญิง
ทั้งหญิงชราหรือหญิงสาวก็เช่นกัน (เพลโต, 2559)

ข้อพิจารณาทั้ง ๒ ประการนี้ ดูเหมือนว่าจวงจื้อจะเล่าเรื่องผ่านการ
พิจารณาด้วยการเล่าแบบสมจริงและตรงไปตรงมาแบบ ก โดยการอิงจาก
ประสบการณ์ของผู้เล่าเป็นส่วนหนึ่งในทุกเรื่องเล่าด้วย เพราะผู้เล่าถือว่ามีส่วน
สำคัญต่อเรื่องเล่า นั้น กล่าวคือผู้เล่าจะต้องเป็นผู้รู้เรื่องนั้นดีที่สุดและสั่งสม
ประสบการณ์มาด้วยตนเอง จึงจะสามารถถ่ายทอดเรื่องเล่า นั้นได้ดี คังเรื่องเล่า
ประสบการณ์ตรงของจวงจื้อที่ประสงค์จะแสดงความรู้สึกบางอย่างในสังคม
วัฒนธรรมจีน จึงใช้ โอกาสนี้แสดงท่าทีต่อความตายของคนใกล้ตัวที่เมื่อ
ภรรยาของเขาเสียชีวิตลง ฮู่จื้อได้ไปแสดงความเสียใจคารวะศพ แต่กลับเห็น
จวงจื้อนั่งเหยียดขาเคาะถึงไม้พลากร้องเพลง ฮู่จื้อจึงตำหนิว่า "เจ้าได้ใช้
ชีวิตร่วมกับนาง นางได้เลี้ยงบุตรของเจ้ากระทั่งแก่เฒ่า การไม่ร่าให้อาลัยต่อ
การจากไปของภรรยาก็เลวร้ายพอแล้ว แต่ยังมีมานั่งเคาะถึงไม้ร้องเพลงเล่น
เช่นนี้อีก นี้ออกจะไม่เกินไปหรือ" จวงจื้อจึงให้เหตุผลว่า

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

"ท่านคิดผิดแล้ว เมื่อนางสิ้นใจ เราเองก็เสียใจเหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงการเกิด จนกระทั่งกาลก่อนที่นางจะถือกำเนิด มีรูปกายมีจิตวิญญาณแล้วมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นไหลเวียนสืบเนื่องไปและนางก็สิ้นชีพลง ชีวิตจึงไม่ผิดอะไรกับการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลทั้งสี่ ฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูใบไม้ร่วงและฤดูหนาว หากข้ายังรำรังเสียใจ ก็แสดงว่าข้ายังไม่เข้าใจอะไรเลยเกี่ยวกับชะตาชีวิต ดังนั้นข้ายิ่งหยุดยั้งความเศร้าโศกเสีย" (สุรติ ปรีชาธรรม, 2556)

การเล่าเรื่องตอนนี้จึงขัดแย้งกับความรู้สึกลงและความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ในสังคมจีนที่ต้องแสดงความโศกเศร้าเสียใจเมื่อคนรักจากไป แต่การเล่านี้สะท้อนให้เห็นได้ว่าการที่เราจะนำตัวเราเข้าไปพิจารณาคนอื่นอย่างขาดประสบการณ์ในชีวิตของผู้นั้นย่อมผิดพลาดได้ การขยายให้เห็นว่าข้อผิดพลาดนี้ก็อาจเกิดขึ้นได้ เพราะเราขาดประสบการณ์แบบที่ผู้นั้นมี การเล่าผ่านประสบการณ์จึงมีวิธีการที่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจในแง่ประสบการณ์ของผู้นั้น แต่ก็มีไชประสบการณ์ของผู้ฟังซึ่งอาจรวมทั้งสังคมโดยส่วนใหญ่ด้วยที่อาจจะตัดสินบางอย่างผ่านบุคคลคนเดียวซึ่งเป็นนักเล่าเรื่องแต่มีไชบุคคลทั้งหมด การหาเรื่องเล่าจากบุคคลอื่นๆ จึงจำเป็นต่อการเข้าใจประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไปและไม่ได้ถูกตัดสินโดยใครคนใดคนหนึ่ง

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

ในขณะที่การเล่าแบบ ข เพลโตกลับมองว่าเป็นปัญหาคือการเล่าผ่านตัวละครอื่น ถ้าหากจะพิจารณาให้ซัดลงไป ผู้เล่าอาจไม่เข้าใจได้เลยว่าสิ่งที่ตนเองเล่านั้นถูกหรือผิด ซึ่งตรงกับสิ่งที่จวงจื้อนำเสนอผ่านข้อความว่า

"ท่านกับข้าพเจ้าโต้แย้งกัน ถ้าท่านชนะจะหมายความว่า ท่านถูก ข้าพเจ้าผิด เสมอไปหรือ ถ้าข้าพเจ้าชนะจะหมายความว่า ข้าพเจ้าถูก ท่านผิด เสมอไปหรือ...แล้วเราจะไปหาใครมาตัดสินว่าอะไรถูกได้ และถ้าเขาเห็นด้วยกับท่านอยู่แล้ว เขาจะตัดสินอย่างเที่ยงธรรมได้อย่างไร...ถ้าเขาไม่เห็นด้วยกับเราทั้งสอง ก็เท่ากับว่าเขาตัดสินไม่ได้ จะให้ไปหาคนที่เห็นด้วยกับเราทั้งคู่หรือ แต่ถ้าเขาเห็นด้วยกับเราอยู่แล้ว เขาจะตัดสินได้อย่างไร จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเป็ันท่านเป็นข้าพเจ้า หรือใครก็ตามก็ไม่อาจรู้คำตอบได้ แล้วเราจะให้หรือใครมาตัดสินอีกหรือไม่" (สุวรรณา สถาอานันท์, 2556)

การระบุตัวเองในเรื่องเล่าถือเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ก็จริง แต่หากต้องพิจารณาร่วมกับข้อคิดเห็นของคนอื่นก็จะนำไปสู่การโต้แย้งไม่จบสิ้น ถ้าหากจะหาคนอื่นมายืนยันอีกจะเป็นปัญหามากกว่าเดิมตามที่เพลโตมองซึ่งจวงจื้อก็ได้พิจารณาถึงสิ่งนี้เช่นกัน เพราะคนอื่นในที่นี้ก็ไม่อาจตัดสินได้บนฐานคิดแบบคนอื่น ปัญหานี้จึงเป็นข้อบกพร่องของเรื่องเล่าแบบตรงไปตรงมา และจวงจื้อเองก็มองว่าการแก้ไขปัญหานี้จึงอยู่ที่การเชื่อว่าคำตอบจะเป็นอะไร

ก็ได้ มิได้จำกัดอยู่ที่ว่าคำตอบนั้นจะต้องเป็นอย่างที่ตนคิดเท่านั้นซึ่งข้อพิจารณานี้ดูเหมือนว่าจวงจื่อจะพยายามเล่าเรื่องที่ทุกคนก็สามารถตรวจสอบได้ แต่มีข้อควรพิจารณาอย่างหนึ่งที่เพลโตใช้ กลับเป็นการใช้จินตนาการทางภาษาต่อการเข้าใจเรื่องราวเหล่านั้น

จินตนาการทางภาษาในวรรณกรรมจวงจื่อ

การสร้างคำที่ตรงกับความรู้สึกเจ็บปวดเป็นต้นนั้นเป็นตัวอย่างของการเล่าเรื่องที่สะท้อนให้คนรับรู้ว่าเรารู้สึกอะไร อย่างไร (Ludwig Wittgenstein, 1967) ซึ่งคำนั้นคือภาษาที่ใช้ในการเล่าด้วยการถอดแบบ (Replica narrative) เป็นการเล่าเรื่องแบบตัวแทน มีวิธีการเล่าด้วยการหยิบเอาเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งขึ้นมาเพื่อนำเสนอให้ผู้อื่นได้ชมหรือได้ฟังเป็นการเล่าที่มุ่งหวังผลทางอารมณ์บางประการแก่ผู้ชมหรือผู้ฟังเสมอ เช่นละครเวที เป็นต้น ดังนั้น "การถอดแบบ" จึงเป็นวิธีการเล่าที่ตัวผู้เล่าจะเข้าไปอยู่ในตัวละครในเรื่องนั้นเสมอและก็ไม่มีความเป็นกลาง" เหมือนกับ "การเล่าเรื่อง" แบบสมจริง อริสโตเติล (Aristotle) กล่าวถึงวิธีการเล่าแบบถอดแบบว่ามีลักษณะ ดังนี้

ก. ทักษะการเลียนแบบ ถือได้ว่าเป็นทักษะที่ทำให้เข้าใจกลไกความจริงตามที่เห็นได้มากกว่าการเล่าเรื่องอย่างเรียบง่าย การเลียนแบบนั้นเป็นสิ่งที่

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

อยู่ในธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์ มนุษย์จึงเริ่มต้นเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการเลียนแบบ เช่น เด็กเลียนแบบผู้ใหญ่เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ทักษะการถอดแบบเพื่อนำเสนอวิธีทางที่ถูกที่ควรจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง นักถอดแบบจะต้องเรียนรู้พฤติกรรมและบุคลิกภาพของมนุษย์มาเป็นอย่างดีทั้งยังต้องเรียนรู้ปรัชญาจริยธรรมอีกด้วย เพื่อให้ผลงานทางบทละครของตนออกมาดี อริสโตเติลมองว่าการถอดแบบสูงกว่าการเล่าเรื่องธรรมดาๆ เพราะมันอยู่ใกล้กับวิชาการเรียนรู้ความจริงหรือปรัชญามากกว่าศาสตร์แขนงใด (เพลโต, 2559)

ข. การแสดงอารมณ์จากการถอดแบบ วิธีการดังกล่าวอริสโตเติลนำเสนอผ่านการระบายอารมณ์ความรู้สึก (katharsis) เขาให้เหตุผลว่าบทกวีนั้นสามารถทำให้เกิดการแสดงความรู้สึกทางอารมณ์ที่พึงพอใจหรือเจ็บปวดได้ซึ่งก็มาจากเรื่องเล่าหรือการถอดแบบถือเป็นรูปแบบการเล่าเรื่องที่เป็นพื้นฐานของทุกๆ อย่าง (Elizabeth, 2009) ดูเหมือนว่าเรื่องเล่าด้วยการถอดแบบนั้นจะเป็นการกระตุ้นทางอารมณ์ความรู้สึกหรือจินตนาการมากกว่าจะระบุถึงข้อเท็จจริงทางภาษาเท่านั้น และข้อพิจารณาของอริสโตเติลช่วยขยายให้เห็นภาพของการเล่าเรื่องผ่านบทละคร โศกนาฏกรรมได้ดียิ่งขึ้น

การเล่าเรื่องตัวแทนหรือการใช้จินตนาการของจวงจื่อจึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นการสื่อสารแบบที่อริสโตเติลนำเสนอว่าเป็นการเลียนแบบ โดยวิธีการเลียนแบบดังกล่าวคือการใช้ภาษาเป็นตัวกลางในการนำเสนอเรื่องราว

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

เพื่อจะสื่อไปถึงความจริงที่มนุษย์สามารถรับรู้ร่วมกันได้ ในแง่นี้ภาษาที่จงจื่อ
นำเสนอ นั้นได้สะท้อนให้เห็นภาพของแนวคิดออกแบบออกเป็น ๒ ลักษณะคือ

ก. **ออกแบบธรรมชาติของสรรพสิ่ง** เพื่อแสดงถึงปรัชญาอันคุณไว้
ขอบเขตของตน เมื่อผู้แสวงหา "ความจริง" อย่างเช่นฮุยจื่อที่คัดลึนใจร่วม
เดินทางหนึ่งพันลี้กับจงจื่อ เขาได้พาผู้ร่วมเดินทางไปที่โคบ้างแล้วฟัง
กระเตรียมอะไรไว้ล่วงหน้า เมื่อต้องพบกับคำถามของฮุยจื่อที่ว่า "เว่ยหวัง
ได้มอบเมล็ดน้ำเต้ายักษ์ให้แก่ว้า ้วเขาเอาไปปลูกจนงอกงาม ออกผลเป็น
น้ำเต้ายักษ์ ้วพยายามเอาไปใส่น้ำเต้าก็ยกมันไม่ขึ้น จึงว่ามันออกเป็น
สองซีกทำเป็นกระบวยตักน้ำ แต่มันก็ยิ่งใหญ่เหอะหะจนไม่รู้ว่าจะใช้ไปตักน้ำ
จากที่ใดได้ ไม่มีใครปฏิเสธเลยว่าน้ำเต้ายักษ์นี้ น้ำอัศจรรย์ แต่เขาก็ไม่อาจจะ
หาวิธีใช้ประโยชน์จากมันได้ จึงทุบมันทิ้งเสีย"

จงจื่อกล่าวตอบว่า "คุณานจะโง่เขลาเบาปัญญาเสียเหลือเกิน แล้ว
จึงเล่าเรื่องชายแคว้นซ่งผู้มีสุครยาลับว่า ชายผู้นั้นเขามีสุครยาลับที่ใช้ทำขี้ผึ้ง
ป้องกันมือแตกในฤดูหนาว ทำให้สมาชิกหลายชั่วอายุคนของครอบครัวนี้ฟอก
ผ้าไหมโดยที่มือไม่ลอก คนแปลกหน้าได้ยินเรื่องสุครยาลับนี้ จึงขอซื้อสุครย
ควยทองคำร้อยแท่ง ชายผู้นั้นตกลงขายให้คนแปลกหน้า คนแปลกหน้าก็ได้
สุครลับไปแล้วนำความขึ้นทูลแก่เจ้านครอู ขณะนั้นดินแดนอูกำลังต่อสู้กับแคว้น
เยว่ เขาได้รับแต่งตั้งให้นำกองทัพแห่งรัฐอูไปรบกับแคว้นเยว่ สุครยาลับนั้น

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

ได้ผลอย่างยิ่งท่ามกลางความหนาแน่น นิ้วมือทหารแห่งรัฐถูกไม่เย็นชาหรือ หลุดลอก ในที่สุดกองทัพเรือแห่งรัฐเยว่ก็ถูกทำลายจนหมดสิ้น ทั้งนี้ด้วย อานิสงส์แห่งซีฉิ่งที่ช่วยรักษามือของเหล่าทหารให้ถืออาวุธได้อย่างมั่นคง ชายแปลกหน้าผู้นั้นจึงได้รับรางวัลเป็นที่คินศักดิ์นาจากคินแดนที่พิชิตมาได้"

จาก "ซีฉิ่งตัวเดียวกัน มีคุณค่าในการรักษามือเช่นเดียวกัน แต่เมื่อ ใช้ต่างที่ต่างสถานการณ์ทำให้คนหนึ่งได้รับประโยชน์จากมันมากถึงที่คินศักดิ์นา ขณะที่อีกคนกลับไม่เคยได้รับประโยชน์จากมันมากไปกว่าการยิงซีฟและ พอกใหม่ไปวันๆ คุณานซี! มีน้ำเต้าซึ่งบรรจุน้ำได้ตั้งห้าบ ทำไม่ไม่คิดทำเป็น เรือแล้วล่องไปตามลำน้ำที่ยวชมความงดงามของธรรมชาติ แทนที่จะ หงุดหงิดรำคาญใจกับความใหญ่โตและไร้ประโยชน์ของมัน " (สุรติ ปรีชาธรรม, 2556)

จากเรื่องเล่าทั้งสองนี้แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของ จวงจื่อที่ได้ใช้เรื่องอันน่าอัศจรรย์ คือ น้ำเต้ายักษ์ สูทรยาลับ มาทาบต่อลง บนความคิดอันคับแคบสามัญของฮู่จื่อ เพื่อชี้ให้เห็นข้อแตกต่างอย่างชัดเจน ทั้งยังเชิญชวนให้มนุษย์มีอิสระในการคิดแล้วก้าวข้ามกรอบแนวคิดแบบเดิมๆ ด้วยการสร้างจินตนาการทางภาษาในการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีเพื่อ เชื่อมโยงกับการรับรู้ ดังนั้นการถอดรูปแบบต่างๆ ออกมาเป็นเรื่องเล่าจึงเป็น การผสมผสานกับข้อเท็จจริงที่ว่า การเล่าเรื่องจะต้องมีการเชื่อมโยงกับสิ่งต่างๆ

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

รอบกายได้ เพื่อจะได้เห็นข้อเท็จจริงบางอย่างซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับการรับรู้ แต่การรับรู้ นั้นเป็นเรื่องราวที่จวงจื่อใช้ควบคู่กับจินตนาการ จึงทำให้จินตนาการของเขาต้องการขยายขอบเขตแห่งความรู้และเป็นสิ่งที่อริสโตเติลมองจากเรื่องเล่าแบบถอดแบบเช่นกัน

ข. สะท้อนอารมณ์จากการถอดแบบ การเล่าแบบให้เกิดอารมณ์นั้น เป็นทั้งการถ่ายทอดให้เกิดความรู้สึกบางอย่าง รวมถึงการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ความรู้สึกเศร้า โศกโศก ซึ่งเรื่องเล่าแบบนี้ได้ปรากฏในงานของจวงจื่อจำนวนมาก เช่น ครั้งหนึ่งจวงจื่อนั่งตกปลาที่แม่น้ำฉู เจ้าแคว้นฉูได้ส่งพนักงานมาแจ้งแก่เขาว่า "ข้าต้องการเชื้อเชิญให้เจ้ารับตำแหน่งเสนาบดีในแผ่นดินของข้า" เขาก็ยังนั่งตกปลาต่อไป และเอ่ยขึ้นโดยไม่หันหน้าไปมองพนักงานคนนั้นว่า "ข้าได้ยินมาว่าในแคว้นฉูมีเตาศักดิ์สิทธิ์ที่ตายมานานถึงสามพันปี เจ้าแคว้นเก็บมันไว้ในกล่องและห่อผ้าอย่างประณีตแล้ววางไว้ในศาลบรรพชน บัดนี้เจ้าเตาศักดิ์นี้ควรตายและทิ้งกระดูกไว้ให้กราบไหว้บูชาหรือว่าควรมีชีวิตอยู่แล้วกระดิกหางเล่นอยู่ในโคลนตม" "มันควรมีชีวิตอยู่และกระดิกหางในโคลนตมครับ" เจ้าพนักงานทั้งสองตอบ จวงจื่อจึงกล่าวว่า "ถ้าเช่นนั้นพวกท่านจงกลับไปเสีย ข้าเองก็ต้องการกระดิกหางเล่นอยู่ในโคลนตมเช่นกัน" (สุริติ ปรัชชาธรรม, 2556)

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

อีกหนึ่งตัวอย่างซึ่งจูงใจพยายามชวนให้คนตายกลับมาใช้ชีวิตใหม่ ในบทสนทนาระหว่างจูงใจกับหวักะ โทลกที่แห่งกรัง เขาใช้เส้นเหยื่อไปที่หวักะ โทลก พลาตถามขึ้นว่า "เจ้าโคได้กระหายที่จะมีชีวิตอยู่จนหลงลืมเหตุผลหรืออย่างไรจึงโคจับชีวิตลง หรือว่าแวนแคว้นถูกยึดครอง ต้องทุกขุทรมานและหิวโหย ฯลฯ จึงโคจับชีวิตลงเช่นนี้" (สุรติ ปรีชาธรรม, 2556) เมื่อกล่าวจบเขาก็นำกะโทลกศรีษะนั้นมาหมุนแล้วกลับไป กลางคิก กะโทลกนั้นเข้าฝืนแล้วพูดว่า "ท่านกล่าวโคคีรากับนักโหวหารเขี้ยวนะ แต่สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นล้วนบ่งบอกถึงความวุ่นวายของโลกมนุษย์ เพราะว่าในโลกของผู้ตายมิได้มีสิ่งเหล่านั้นเลย ในโลกของผู้ตายจึงไร้ผู้ปกครอง ไร้ไฟไร้ฟ้าเบื้องล่างปราศจากการงานใดๆ แม้นกษัตริย์ในโลกมนุษย์หาเสมอเหมือนพวกเราไม่" จูงใจไม่เชื่อจึงถามขึ้นว่า "ถ้าหากว่าข้ามีอำนาจศักดิ์สิทธิ์สามารถให้ร่างกายแก่เจ้าอีกครั้ง สร้างกระดูกและเลือดเนื้อเชื้อไขขึ้นมาใหม่แล้วพาเจ้าไปพบบิดามารดาและครอบครัว กลับไปสู่บ้านเก่าและผองเพื่อน เจ้าจะต้องการหรือไม่" กะโทลกนั้นทำหน้านิ้วคิ้วขมวดพลาตกล่าวว่า "เหตุโคเข้าจึงต้องละทิ้งความสุขยิ่งกว่ากษัตริย์บนบัลลังก์แล้วกลับสู่โลกแห่งความวุ่นวายของมนุษย์อีกเล่า"

จากเรื่องเล่านี้มีปัญหาในแง่ของความจริง ดังที่สุวรรณา สถาอานันท์ โคตั้งคำถามว่า ถ้อยคำของหวักะ โทลกมีความน่าเชื่อถือโคหรือไม่อย่างไร

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

สุดท้ายแล้วถ้อยคำเหล่านั้นก็เป็นจริงได้แค่เพียงในความฝันเท่านั้น เมื่อตื่นขึ้นเรื่องราวก็จบลงเสมือนเป็น "ความจริง" แต่ในขณะที่ทัศนะเกี่ยวกับความตายที่จวงจื่อพบในความฝันอาจจะมีอิทธิพลต่อวิถีคิดของเขาเมื่อตื่นจากฝัน ขณะเดียวกันการที่กะโหลกจะพูดได้ ก็มีไข้อยู่ในโลกแห่งความจริง ดังนั้นความน่าเชื่อถือของถ้อยคำของหวัะโหลกก็มีข้อจำกัด จึงอาจกล่าวได้แต่เพียงว่า คำถามของจวงจื่อเกี่ยวกับความพอใจในความตายเป็นคำถามที่ไม่อาจล้มล้างได้ แต่ในขณะเดียวกันเขาก็ไม่อาจใช้หลักฐานใดเพื่อ "ยืนยัน" ความจริงของสภาวะดังกล่าวได้ โดยสมบูรณ์เช่นกัน ฉะนั้นประเด็นคำถามนี้น่าจะอยู่ที่ว่าจินตนาการที่จวงจื่อสร้างเพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารนั้นมีพลังเพียงพอหรือไม่ที่จะปลุกเร้าผู้คนให้ตื่นขึ้นจากการยึดติดในชีวิตได้ (สุวรรณาสถาอาณันท์, 2556)

ดังนั้นการสร้างเนื้อหาให้สะท้อนต่อการรับรู้และเสนอข้อยืนยันบางอย่างที่ชวนให้เกิดความรู้สึกต่อเรื่องเล่านั้นก็ถือเป็นการเล่าเรื่องของจวงจื่อที่ช่วยขยายความให้เห็นรูปแบบของภาษาซึ่งเป็นการสร้างจินตนาการทางความรู้สึกที่สัมผัสได้จริง

วิเคราะห์การเล่าเรื่องของจวงจื่อ

การวิเคราะห์การเล่าเรื่องของจวงจื่อนี้เพื่อจะหารูปแบบการเล่าผ่านประสบการณ์และจินตนาการซึ่งได้พบรูปแบบการเล่า ดังนี้

ก. ประสบการณ์ ข้อพิจารณาระหว่างประสบการณ์ผู้เล่าและผู้ฟัง เพลิดเพลินมองว่าเรื่องเล่านั้นมีข้อจำกัดในประสบการณ์ของผู้เล่าซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด เพราะทำให้เกิดข้อจำกัดต่อการเล่าเรื่องที่เกินเลยไปกว่าประสบการณ์ที่มีข้อพิจารณานี้ทำให้การเล่าจะต้องอยู่ในขอบเขตของประสบการณ์เท่านั้นจึงเป็นเรื่องที่ถูกต้องและชัดเจนที่สุด ดังนั้นข้อพิจารณาดังกล่าวทำให้เกิดข้อจำกัดของผู้เล่าเมื่อกำลังพิจารณาถึงประสบการณ์อื่นที่เกินเลยไป ดังตัวอย่างการสนทนาระหว่างจวงจื่อกับฮุยจื่อที่จวงจื่อกล่าวขึ้นมาว่า "คุปลาชีวินันสี มันแหวกว่ายไปมาตามใจชอบ นี่คือน้ำที่ปลาชอบจริงๆ" ฮุยจื่อโต้ตอบว่า "ท่านมิใช่ปลา ท่านรู้ได้อย่างไรเล่าว่าปลาชอบอะไร" จวงจื่อตอบกลับว่า "ท่านมิใช่เรา ท่านรู้ได้อย่างไรว่าเราไม่รู้ว่าปลาชอบอะไร" ฮุยจื่อก็ตอบว่า "เรามีชีของท่าน เราย่อมไม่รู้ว่าท่านรู้อะไร แต่ในขณะที่เดียวกันท่านก็มีชีปลาอย่างแน่นอน ซึ่งย่อมพิสูจน์ได้ว่าท่านก็ไม่รู้ว่าปลาชอบอะไร" จากคำตอบนี้จวงจื่อจึงกล่าวต่อไปว่า "เรากลับไปที่คำถามเดิมของท่านดีกว่านะ ท่านถามเราว่าเรารู้ได้อย่างไรว่าปลาชอบอะไร ดังนั้นก็แสดงว่าท่านรู้อยู่แล้วว่าเรารู้"

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

เมื่อท่านตั้งคำถามนั้นขึ้นมา เราจึงรู้ได้โดยการยืนอยู่ที่นี้ ค่อยๆ มองดูปลาแหวกว่ายที่ริมฝั่งน้ำหวานนี้แหละ" (สุวรรณา สถาอานันท์, 2556)

การที่จงจื่อบอกว่าปลาชอบอะไร จากการยืนอยู่ที่ริมฝั่งน้ำด้วยกัน กับอยู่จื่อและเห็นพฤติกรรมของปลา **ถือว่าอยู่ในขอบเขตของประสบการณ์ที่ทั้ง 2 ท่านสามารถรับรู้ร่วมกันได้** แต่การจะบอกว่าปลาชอบอะไรบนฐานว่าเราไม่ได้เป็นปลานั้นเกินเลยไปจากประสบการณ์ที่เราจะตอบได้เช่นกัน จงจื่อจึงหักท้วงและหาประสบการณ์ในการตอบคำถาม จากข้อพิจารณานี้การเล่าผ่านประสบการณ์นั้นจึงมีสิ่งที่เขาใช้เพื่อหาข้อสรุปในการเล่าเรื่อง โดยเชื่อมโยงกับการรับรู้ร่วมกันและมีความเข้าใจต่อประสบการณ์อันเดียวกันนั้น เช่นกรณีของปลาที่เราเห็นปลาแหวกว่ายอยู่ แม้เราไม่ได้เป็นปลา และไม่ได้รู้สึกว่าเป็นเรา หรือเราเป็นท่าน แต่เราต่างก็รับรู้ได้จากประสบการณ์ที่ทั้งคู่เห็นได้เช่นเดียวกัน เพียงแต่จะถ่ายทอดสิ่งที่เราเห็นหรือรับรู้ออกมาอย่างไรก็เท่านั้น อาจจะตรงกันหรือไม่ตรงกันก็ได้ ตรงนี้ให้ถือว่าเรามีประสบการณ์ร่วมกันได้ หรือมีการรับรู้ร่วมกัน แต่ความเข้าใจนั้นก็เป็นเรื่องราวที่เราอาจไม่ต้องขยายต่อให้เกิดความยุ่งยากใจ จงจื่อจึงเสนอว่าการเล่าเรื่องเพียงเท่านั้นมิได้สร้างความรู้แต่อย่างใด เพราะการรู้ด้วยประสบการณ์ทำให้เราทราบเพียงข้อเท็จจริงและก็จบลงแค่นั้น ช้ำยังอาจทำให้เราจมอยู่กับแค่ประสบการณ์ส่วนตัว

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

จวงจื่อจึงมองว่าการใช้จินตนาการร่วมด้วยเป็นวิสัยของคนฉลาดในการใช้ชีวิตเพื่อนำไปสู่ความคิดริเริ่มที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้แท้จริง

ข. ภาษากับจินตนาการ อริสโตเติลต้องการสร้างความรู้จากการถอดแบบสิ่งต่างๆ ด้วยการเสนอเรื่องเล่าแบบตัวแทนหรือการถอดแบบเพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสารต่อการสร้างความรู้ ส่วนจวงจื่อก็ได้ขยายความรู้นั้นออกไปด้วยจินตนาการ เขาจึงเปิดฉากเรื่องเล่าด้วยการสร้างจินตนาการทางภาษาให้คำดิ่งลงสู่ท้องทะเลลึกแล้ว โบายบินทะยานขึ้นสู่ฟ้าว่า "ปลาใหญ่หลายพันลี้กลายร่างเป็นนกยักษ์กระพือปีกบินขึ้นสู่ฟากฟ้า ปีกของมันแผ่กว้างราวแผ่นเมฆปกคลุมฟ้า" นกยักษ์ก็มุ่งหน้าสู่ทะเลสาบสวรรค์แห่งแดนใต้ มีปีกใหญ่โตมโหฬารสามารถบินได้ถึงเก้าหมื่นลี้ มันต้องอาศัยพลังลมพยุงบีกไว้เพื่อขับเคลื่อน โบายบินสู่่นภา คำร่ำลือเกี่ยวกับปลาใหญ่กลายร่างเป็นนกยักษ์นี้เข้าหูจักจั่นกับนกเขาซึ่งพวกเขาก็ไม่เชื่อในคำร่ำลือนั้น จึงพากันประสานเสียงหัวเราะร่วน สนทนากันเสียงดังจ้อว่า "เมื่อเราพยายามบิน อย่างมากเราก็บินได้แค่ต้นอ้อหรือต้นแฝง บางครั้งเรายังบินไม่ถึงยอดคิ้วช้ำ มีแต่จะร่างหล่นสู่พื้นดิน แล้วนกอะไรจะสามารถบินไปทางใต้ถึงเก้าหมื่นลี้ เป็นไปไม่ได้"

(สุริคติ ปรัชชาธรรม, 2556)

และอีกหนึ่งตัวอย่างคือ "ดอกเห็ดคยามเช้าจะไปรู้อะไรเกี่ยวกับเวลา พลบค่ำ จักจั่นถูกร้อนจะไปรู้อะไรเกี่ยวกับฤดูใบไม้ผลิและใบไม้ร่วง สัตว์

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

เหล่านี้เป็นพวกอายุสั้น ตอนโตของแคว้นฉู่มีเท่าหมิงหลิง มันมีฤดูใบไม้ผลิที่ยาวนานถึงห้าร้อยปีและห้าร้อยปีเป็นฤดูใบไม้ร่วง... ในสมัยโบราณมีต้นไม้ใหญ่ชื่อ "ซุน" มีฤดูใบไม้ผลินานถึงแปดพันปีและฤดูใบไม้ร่วงนานถึงแปดพันปี นับว่ามีอายุที่ยืนยาวมาก กระนั้นก็ตามในสมัยของเรามีแต่เหล่าเผิงจื่อเท่านั้นที่มีชื่อเสียงและอายุยืน ทุกคนพยายามเลียนแบบท่าน ช่างนำสมเพชเสียนี่กระไร" ดังนั้นผู้ที่มีความรู้เพียงพอสามารถทำงานในหน้าที่อย่างเหมาะสม มีมารยาทที่งดงามจึงได้รับความนับถือจากชุมชน ทั้งยังมีคุณธรรมเพียงพอจึงได้รับความชื่นชมจากผู้ปกครอง และมีสติปัญญาพอจนได้รับมอบหมายให้รับใช้แผ่นดิน สุดท้ายแล้วคนเหล่านี้ต่างก็หยิ่งผยองโสโอหัง เช่นเดียวกับสัตว์ตัวน้อยเหล่านี้เช่นกัน (สุริคติ วิชาธรรม, 2556) จะเห็นได้ว่า การวาดภาพจินตนาการของจวงจื่อมีสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารที่ไร้ขอบเขตแห่งความรู้เพื่อนำไปสู่การพิจารณาความจริงบางอย่างได้ กล่าวคือ แม้มีสิ่งหนึ่งที่เราร่างสมไว้ในชีวิตได้ สิ่งเหล่านั้นจะเป็นคุณธรรมก็ดี ความดีก็ดี หรือแม้แต่ความชั่วก็ดี สุดท้ายแล้วเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการพอกพูนอัตตาตัวตนทั้งสิ้น

จากเรื่องเล่าทั้งสองนี้มีปัญหาว่าเป็นเรื่องยากนักที่สัตว์จะใช้มาตรฐานจากประสบการณ์ชีวิตของตนมาตัดสินทุกสิ่งบนโลกใบนี้ ซึ่งแน่นอนว่าสัตว์เหล่านี้ก็มิได้เข้าใจถึงประสบการณ์ของอีกฝ่ายหนึ่ง อาจจะเป็นสิ่งที่น่า

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

เหลือเชื่อสำหรับพวกที่ถูกครอบงำด้วยข้อจำกัดแห่งกฎเกณฑ์บางอย่าง มาถึงตรงนี้จงใจไต่เชิญชวนให้เรานึกถึงภาพจินตนาการแห่งการท่องเที่ยวโลกเพื่อที่จะไต่เตรียมตัวออกเดินทางไปพบเห็นสิ่งแปลกใหม่ที่ต่างไปจากคนบ้าง แม้แต่จงใจเองก็คงหมายใจให้ผู้ร่วมเดินทางได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สู่การแสวงหาความรู้ จึงเลือกใช้ถ้อยคำเหล่านี้เป็นแค่อุปมาอุปไมยเท่านั้น เพราะว่ายังไม่มีหลักฐานใดๆ ในจงใจที่ชี้ให้เห็นว่าถ้อยคำเหล่านั้นหมายความว่าตรงตามตัวอักษรและดังที่อาเธอร์ วาเลย์ (Arthur Waley) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีที่ดีที่สุดก็คือการไม่ขีดเส้นแบ่งอย่างชัดเจนระหว่างเหตุผลนิยมกับจิตนิยมระหว่างปรัชญากับปาฏิหารย์ เพราะบางครั้งภาษาก็ไม่ได้บอกสิ่งใดเลยนอกจากสิ่งที่ไม่อาจจะบรรยายได้ของสภาวะเหล่านั้น เพราะภาษาเต็มไปด้วยความผกผัน (อ้างใน สุวัติ ปรัชชาธรรม, 2556)

จงใจไต่ช่วยขยายความเข้าใจของเราด้วยจินตนาการและเชื่อว่าจินตนาการนั้นมีภาษาเป็นจุดเชื่อมโยงทำให้มนุษย์เข้าใจความจริงได้ มิใช่มองภาษาในลักษณะสมมติที่ไม่อาจเข้าถึงความจริงหรือใช้ในการโต้แย้งถกเถียงหาสิ่งถูกผิดเท่านั้น แต่เป็นการขยายความให้เห็นถึงสิ่งที่อยู่ภายในของมนุษย์ที่สามารถรับรู้บางอย่างร่วมกันผ่านการสื่อสารด้วยการใช้ภาษาแห่งจินตนาการที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกร่วมกันที่สัมผัสกันได้

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

สรุป

การเล่าเรื่องมี ๒ แบบ คือ เล่าแบบตรงไปตรงมาตามประสบการณ์ และเล่าแบบใช้ตัวแทน จวงจื่ออาศัยทั้งสองแบบด้วยการใช้เรื่องเล่าที่เป็นการถ่ายทอดจากประสบการณ์ด้วยก็จริง แต่ขอพิจารณาเรื่องประสบการณ์นั้นคือการที่ผู้เล่าและผู้ฟังมีการรับรู้ร่วมกัน เป็นการสร้างความเข้าใจต่อเรื่องนั้น โดยไม่ต้องพิจารณาถึงความศรัทธาใน เขามองว่าการเล่าเรื่องแค่นี้มิได้สร้างความรู้แต่อย่างใด เพราะมันจะจบลงแค่ที่รู้ข้อเท็จจริง ช่างยังอาจทำให้เราจมอยู่กับประสบการณ์ส่วนตัวเท่านั้น เขาจึงพิจารณาคือไปว่ามนุษย์ควรได้ใช้พัฒนาการที่ดีกว่าการใช้แค่ประสบการณ์ ด้วยการสร้างจินตนาการให้มีแรงจูงใจต่อการแสวงหาความรู้ที่แท้จริง จวงจื่อจึงเลือกที่จะใช้การเล่าเรื่องผ่านจินตนาการเพื่อให้สะท้อนต่อการรับรู้และเสนอข้อยืนยันบางอย่างที่ชวนให้เกิดความรู้สึกต่อเรื่องเล่า นั้น ถือได้ว่าเป็นการขยายให้เห็นรูปแบบของภาษาที่สร้างจินตนาการทางความรู้สึกซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถสัมผัสได้ กล่าวคือจินตนาการนั้นมีภาษาเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้มนุษย์เข้าใจความจริงรอบๆ ภายได้ การแสวงหาความรู้ในแง่ของจินตนาการนั้นจึงมีข้อดีตรงที่ทำให้มนุษย์กล้าที่จะคิดริเริ่มเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคสิ่งที่ดี มิใช่จินตนาการแบบเพ้อฝันหรือหลอกลวงอย่างที่เขาใจ

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

เอกสารอ้างอิง

มาร์คุส ออเรลิอุส. (2558). **เมื่อจักรพรรดิพินิจชีวิต**. แปลโดย ปกรณ์ เลิศเสถียรชัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอ้ม่ายก๊อด.

เพลโต. (2559). **รีพับลิก**. แปลโดย เวชส โภชารามิก. พิมพ์ครั้งที่ 3. สมุทรสาคร: พิมพ์ดี.

สุวัติ ปรีชาธรรม. (2556). **จวงจื้อฉบับสมบูรณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: โอเพ่นบุ๊กส์.

สุวรรณา สถาอานันท์. (2556). **กระแสธารปรัชญาจีน: ข้อโต้แย้งเรื่องอำนาจธรรมชาติ และจารีต**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สยามสยามปริทัศน์.

ไฮเมอร์. (2560). **มหากาพย์อีเลียด**. แปลโดย เวชส โภชารามิก. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.

Ludwig Wittgenstein. (1967). **Philosophical Investigations**. tr.by G.E.M. Anscombe. 3rd edition. (Oxford: Basil Blackwell Ltd).

Elizabeth Belfiore. (2009). "The Elements of Tragedy", **A Companion to Aristotle**, Edited by Georgios

วารสารก้าวแรก ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๖๓

Anagnostopoulos, (Oxford: Blackwell Publishing
Ltd).

